

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

ESHKOL NEVO
UN BĂRBAT
INTRĂ
ÎN GRĂDINA
PARADISULUI

Traducere din ebraică și note de
MARLENA BRAESTER

HUMANITAS
fiction

Redactor: Anca Dumitru
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Cristina Jelescu
DTP: Dragoș Dumitrescu, Veronica Dinu

Tipărit la Tipo Lidana

ESHKOL NEVO
GUÉVER NIKKHNAS BAPARDÈS
Copyright © 2021 by Eshkol Nevo
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2025,
pentru prezenta versiune în limba română

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
NEVO, ESHKOL
Un bărbat intră în grădina paradisului / Eshkol Nevo;
trad. din ebraică și note de Marlena Braester. – București:
Humanitas Fiction, 2025
Conține bibliografie
ISBN 978-606-097-604-2
I. Braester, Marlena (trad.; note)
821.411.16

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021.408.83.50, fax 021.408.83.51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0723.684.194

DRUMUL MORȚII

Avocatul meu spune că și în cazul în care vom hotărî să mințim la tribunal ar fi bine ca adevărul să ne fie clar. Și cel mai bine ar fi să notez evenimentele exact așa cum s-au petrecut. Iată-le.

*

Până în momentul acela nu avusesem ocazia să văd în ziar poza vreunui cunoscut – mort. Știu, e aproape nerezonabil în țara asta. Pentru că, mai devreme sau mai târziu, cu toate războaiele și operațiunile-care-sunt-de-fapt-războaie, riști să iei ziarul și pe prima pagină să dai de fotografia cuiva care a învățat în aceeași serie cu tine. Sau cu care ai făcut armata.

Dar nu. Cum necum am ajuns la mijlocul vieții fără să trăiesc o astfel de experiență. Și poate de aceea m-au trecut niște fiori atât de puternici. În general se spune „fiori“ în lipsa unui cuvânt mai exact, dar mă cuprinsese cu adevărat frigul la spate. Și la extremitatea șirei spinării. Am încremenit în fața micii fotografii, nu de pe prima, ci de pe una dintre ultimele pagini, față în față cu cea cu anunțuri mortuare. N-a

trebuit să mă uit de două ori. El era. Petrecusem doar câteva ore împreună în La Paz, dar figura lui mi se întipărise în minte. Nasul parcă sculptat în piatră, ochii care – chiar și pe pagina în alb-negru – se vedea că sunt deschiși la culoare. Barbișonul, care semăna cu cel al unui călugăr.

Sub poză era numele Ronen Amirov, excursionist israelian de douăzeci și opt de ani, care murise într-un accident pe Drumul Morții în Bolivia, în voiajul de nuntă. Bicicleta pe care pedala, scria în ziar, alunecase și se prăbușise în prăpastie. Nevastă-sa, Mor Amirov, care era cu el în acel moment, a cerut ajutor, dar până a ajuns echipa de salvare, nu i-a mai rămas decât să constate decesul. Trupul neînsuflețit e transportat spre țară. Însmormântarea va avea loc în zilele următoare.

Nu aveam nici un motiv să plâng citind știrea. În perioada aceea mă încercam dureri mult mai personale decât moartea celui tânăr, pe care de-abia îl cunoscusem. Și, de fapt, nu plâng decât rar. Am plâns când s-a născut Liori – mai precis când mi-au pus-o pe piept pentru prima dată. Am plâns în prima noapte fără Liori, în apartamentul cel nou, după ce îmi ceruse la telefon să vin să o vizitez în vis. Cam asta e tot.

Cine știe, poate că fiecare plâns întruchipează toate lucrurile care fuseseră necunoscute până la el. Ca o dare de seamă fiscală anuală.

Oricum, după câteva zile pline de îndoieli, știind în inima ta ce vei hotărî în cele din urmă, m-am dus în vizită de condoleanțe. Dar numai după ce am ieșit din ambuteiajele Tel Avivului spre autostradă, mi-am dat seama cât mă emoționase întâlnirea cu Mor în La Paz.

Ce cuvânt de rahat – „emoționase“. Nu a existat nici un atelier dintre cele pe care le țin, în care participanții să nu fi

spus la sfârșit „a fost emoționant“. Și pentru că repetă de atât de multe ori, încetează să mai „emoționeze“. Poate... „eram tulburat“. Țasta e cuvântul pe care îl caut. Cu cât mă apropiam de destinație, eram mai tulburat. Pântecelul mi se strânsese ca și cum îmi încordam mușchii. Gândurile îmi zburau pe geam aiurea. Muzica radioului îmi intra pe o ureche și ieșea imediat pe cealaltă. Și din ce în ce mai multe secvențe din vizita nocturnă, neașteptată, a lui Mor în camera mea, din urmă cu două săptămâni, îmi reveneau în minte.

*

Mi se adresase în plină stradă, întrebându-mă într-o engleză cu accent israelian dacă știu cum se ajunge la gelateria lui Juan. Timp de o secundă am fost tentat să intru în joc răspunzându-i în engleză, dar ceva în privirea ei mă provocase probabil din prima clipă. Așa că i-am răspuns în ebraică, spunând că și eu mă îndrept într-acolo și i-am invitat să mi se alăture.

Ochii i s-au luminat și mi-a atins brațul cu două degete, fulgerător ca un curent electric, spunând – israelian? Nici nu mi-aș fi închipuit, cu înălțimea asta a ta...

Da. Știu, mi-au spus mai mulți. Și nici nu am... vârsta obișnuită. Adică a celor care tocmai și-au terminat serviciul militar.

De ce, câți ani ai?

Treizeci și nouă, am mărturisit.

Nu pari, a tranșat ea. Fără nici o nuanță de flirt, ci constatând un fapt.

Partenerul ei, care tăcuse până atunci, mi-a întins mâna:

Ronen, a spus el pe un ton oficial, nepotrivit excursioniștilor cu rucsacuri.

Omri, am răspuns întinzându-i și eu mâna. Mă bucur să vă cunosc.

Iar eu sunt Mor, *hi*, spuse ea. Ținându-și mâna lipită de corp.

Suntem în luna de miere, spuse Ronen, punându-și brațul în jurul ei.

Nu numai că o înlănțui cu brațul, ci o strânse cu buclele ei lângă el, ca și cum ar fi spus: e a mea.

Felicitări, am spus zâmbind, străduindu-mă, ca un psihoterapeut de cuplu, să-mi îndrept privirea spre amândoi în mod egal, fără a zăbovi asupra nici unuia.

Și tu? se interesă Mor în timp ce mergeam. Ce faci aici „nu la vârsta potrivită“?

Excursie după divorț, am spus.

*Walla?*¹ îmi aruncă ea o privire piezișă. Original!

Ronen nu spunea nimic. Avea o barbă ascuțită, tăiată cu grijă. O mângâia nemulțumit. Ca și cum încălcasem o lege nescrisă de genul „nu în timpul mersului“.

Apoi el a comandat înghețată de un singur fel. Vanilie. Ea a cerut să guste mai multe feluri, după care se hotărî: caramel. După care am comandat și eu și am plătit, totul în spaniolă. Luasem lecții timp de o săptămână și îmi părea bine că puteam să leg câteva cuvinte.

Ce bine vorbești! Mor se întorsese spre mine cu lingurița de înghețată în mână.

Nici o filozofie, urmez un curs aici, am spus.

Chiar și așa, adăugă ea, zâmbindu-mi.

Zâmbetul ei nu semăna deloc cu o invitație. Dimpotrivă, îmi amintea de zâmbetul unei eleve religioase.

1. În arabă, formulă folosită cu sensul „jur pe Dumnezeu“. E folosită și în ebraică: „Adevărat? Chiar așa să fie?“

Reținut. Rușinat. Ba chiar, dacă m-ar fi întrebat cineva în momentele acelea, aş fi pariat că e religioasă. Sau că fusese cândva. Cerceii mari. Bucuria exagerată de a trăi. Buclele strânse într-un batic. Tricoul și șalvarii pe care îi purta. Am ținut cândva cursuri în cadrul unui atelier de scriere creativă din Carmiel și așa arătau fetele de acolo. Pe de altă parte, era ceva în privirile pe care mi le arunca din când în când, fără ca Ronen să observe. Ceva îndrăzneț, la limita disperării, dar fără să depășească limita. Ca un fel de foame. Țsta e cuvântul pe care îl caut. Privirea ei era flămândă. Flămândă de ce anume? Încă nu aveam nici o idee.

Ne-am așezat să mâncăm înghețata. Cât timp ia să mănânci o înghețată? Cinci minute? Zece? Până și înghețata o lingea ca o prințesă... Cu delicatețe, măsurat, cu vârful limbii în mod egal în jurul cornetului.

Conversația era cea obișnuită între excursioniști cu ruc-sacuri. Adică ea și cu mine vorbeam, în timp ce Ronen își privea fix, cercetător, înghețata, de parcă încerca să calculeze algoritmul vitezei cu care se topea.

Mor a spus: Am început cu Bolivia și acum ezităm cum să continuăm.

Am zis: Am auzit multe recomandări despre Peru.

Ea: Da. Însă în vocea ei era o îndoială, ca și cum se îndoia că recomandările altora sunt relevante pentru ei.

Cât timp aveți? am întrebat.

O lună și jumătate.

Vă invidiez.

De ce? Tu cât ai?

Cel mult două săptămâni, nu pot mai mult. Din cauza fică-mii. Oricum mor de dorul ei. Mai sunt și formalitățile

juridice privind vizitele. Și serviciul. Pe scurt, nici două săptămâni nu e simplu.

Walla, a spus ea aruncându-mi încă o privire flămândă, dar sprijinindu-și capul pe umărul lui Ronen, ca și cum s-ar fi cuibărit – o mișcare pe care părea că o făcuse de mii de ori înainte.

El era tot mai concentrat pe înghețata care se scurgea. Fără o vorbă.

*

Apoi m-au condus la hostelul meu. De fapt voiau să ajungă la Piața Vrăjitoarelor, care era în aceeași direcție.

Ne-am oprit pe trotuar, în fața porții deschise.

Mor a spus: E chiar frumos aici, și se ridică pe vârful degetelor ca să se uite peste umărul meu ca și cum ar fi tras cu ochiul dincolo de zidurile unui oraș interzis. M-am uitat și eu la pielea ei descoperită de tricoul care se ridicase puțin pe când ea se întinsese să vadă și am zis: Curtea interioară e frumoasă, camerele sunt destul de simple.

Iar Ronen a spus – era prima dată când mi se adresa – bine, atunci... ne mai vedem cu siguranță prin oraș.

Da, am răspuns.

Asta a fost tot. Nu ne-am îmbrățișat. Nici un sărut pe obraz. Nici o privire mai lungă. Nici bucle săltând dintr-odată înapoi după ce ne îndepărtasem. Nici un semn care să prezică ce urma să se întâmple.

*

La intersecția de lângă kibbutzul Cabri am luat-o spre dreapta.

Un panou indica o distanță de cincisprezece kilometri până la localitatea lor.

M-am gândit că nu se pune niciodată vreun indicator de carton cu o săgeată „spre *shiva*¹“. Numai „spre nuntă“.

Am încetinit. Condusesem pe autostradă cu șaptezeci la oră, ca și cum încercam să amân punctul final. Sau să câștig timp pentru a-mi aminti.

*

Bătăile la ușa camerei mele de la hostel au venit puțin după miezul nopții. Tocmai terminasem o conversație prin video cu Liori, care îmi povestise că rămăsese din nou singură în pauză și mă întrebase din nou dacă fac lucruri periculoase în excursie. Am asigurat-o iar că nu, sigur că nu, și i-am propus să facem *beat boxing* prin telefon. Mi-am apropiat, ca întotdeauna, pumnul deschis de gură, ca să respir în ritmul de bază, iar ea mi s-a alăturat, ca întotdeauna, cu bătăi ca de tobă pe propriul trup. Și așa am început să improvizăm rime la numele ei: „Lior-Lior, e lumină la capătul tunelului următor, nu te uita spre drumul anterior, nu totul e alb sau negru sclipitor“ – dar, înainte de a intra în ritm, Orna a intrat pe fir spunând că întârzie la școală și fata mai trebuie și să se pieptene, așa că ne-am apropiat buzele de ecrane și am scos sunete de sărut zgomotos. Și gata. M-am întins pe pat, epuizat de efortul de a părea vesel pentru ea, gândindu-mă: ce-ai crezut, idiotule, că la treizeci și nouă de ani ai să poți pleca într-un voiaj lipsit de griji ca după armată? Am luat cartea lui Salinger, care am ținut să rămână la mine la împărțirea lucrurilor, *Dulgheri, înălțați grinda acoperișului!* și am continuat de unde întrerupsesem lectura noaptea trecută.

1. Perioada de șapte zile de doliu.

Îmi place ritmul frazelor lui Salinger și, la început, bățile la ușă s-au potrivit cu cadența narațiunii. Dar după câteva secunde de tăcere, au continuat, de data asta mai puternice. Cu sincope. Am deschis, era ea în pragul ușii. Fata de la gelaterie. În colanți și bluză în carouri strânsă pe corp, în mod cu totul nereligios.

Pot să intru? întrebă trecând prin fața mea fără a aștepta răspunsul. O adiere a ajuns de la părul proaspăt spălat până la nările mele. Parfum de femeie. Am întrebat-o dacă vrea să bea ceva, dar m-am scuzat imediat că nu aveam de fapt nimic în cameră.

Așa e obiceiul: să oferi musafirilor ceva de băut, am spus, amintindu-mi că aveam de fapt apă minerală.

Cu plăcere, a spus. I-am întins sticla din care a băut pe nerăsuflăte, ca dintr-o doză de bere ca să-și dea curaj, după care s-a așezat pe marginea patului meu spunând: Pot să te întreb ceva?

Da, sigur, am răspuns. M-am așezat și eu pe pat, dar nu prea aproape de ea. Ceva în atitudinea ei sugera că nu ar fi potrivit. M-am rezemat de perete și mi-am întins picioarele, dar nu prea mult. Am avut grijă să nu-i ating genunchii cu picioarele.

Și-a dat părul după urechi, așa încât se vedeau cerceii, și abia atunci și-a întors capul spre mine întrebând: Știai dinainte?

Mi s-a părut că înțeleg ce vrea să spună. Și totuși, ca să câștig timp, am făcut-o pe prostul: Ce să știu?

Că nu veți reuși, tu și... nevasta ta. Adică... înainte de a vă căsători, sau să zicem... în primul an, au fost semne că...?

U-i-t-e, am lungit-o eu. Și m-am oprit. Nu știam ce să spun.

Cuprins

DRUMUL MORȚII

5

POVESTE DE FAMILIE

112

UN BĂRBAT INTRĂ
ÎN GRADINA PARADISULUI

199